

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 88
van **IMMANUEL DE REUSE**
datum: 16 oktober 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Bedrijfsbrand Roeselare - Gevolgen voor mens en milieu

Tijdens de nacht van zaterdag 10 op zondag 11 oktober 2020 was er een verwoestende brand in de bedrijfsgebouwen van het metaalverwerkend bedrijf Belcroom in Roeselare.

De gevolgen van deze grote brand zijn niet min. Het bedrijf werd volledig vernield en daarnaast is er is ook heel wat collaterale schade voor de omgeving en de natuur. Zozeer zelfs dat de gouverneur het provinciaal rampenplan afkondigde. Tijdens de bluswerken kwam er bluswater in contact met chemische stoffen in het bedrijf. Een deel van dat zwaar vervuild bluswater bleek na onderzoek in de riolering gestroomd te zijn. Er werden hoge concentraties Chroom 6 gemeten, tot 1600 microgram per liter. Normaal mag water slechts 5 microgram bevatten.

Het provinciaal rampenplan werd afgekondigd en er mocht onder andere door een captatieverbod geen water meer opgepompt worden uit de Mandel en een deel van de Leie.

1. Wat zijn de op vandaag al bekende gevolgen van deze brand voor de omgeving en de natuur (grond, waterlopen, lucht,...)?
2. Welke gevolgen op korte en op lange termijn zijn nu reeds bekend?
3. Welke vaststellingen werden gedaan door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)? Welke stoffen werden aangetroffen en in welke hoeveelheden? Graag een tabel op datum.
4. Zijn er in de slibafzetting in de Mandel gevaarlijke stoffen gevonden die moeten geruimd worden? Is daarvoor in een tijdpad voorzien? Wie draagt in dat geval de kosten?
5. Zijn er nog andere Vlaamse agentschappen dan de Vlaamse Milieumaatschappij betrokken? Wat zijn hun taken in dat geval?
6. Er werd een veiligheidszone uitgetekend rondom het bedrijf. Mensen die in deze zone groenten en fruit hebben uit eigen tuin mogen die niet meer opeten.

Kunnen deze mensen terecht bij de VMM voor metingen op giftige stoffen op hun perceel? Is er periodiek in een opvolgingssysteem voorzien?

ANTWOORD

op vraag nr. 88 van 16 oktober 2020

van **IMMANUEL DE REUSE**

1. Waterlopen:

Een deel van het bluswater, gecontamineerd met gevaarlijke/giftige producten en gekenmerkt door een zure pH, is terechtgekomen via de openbare RWA-riolering (Regenwaterafvoer) in oppervlaktewater (klein stukje Krommebeek dat direct uitmondt in de Mandel). Ook is een deel van het bluswater via de openbare DWA-riolering (Droogweerafvoer) richting waterzuivering gegaan. Het bluswater kon voor gezondheidsproblemen zorgen bij het biologisch leven in het oppervlaktewater (via RWA) en de bacteriën in het waterzuiveringsstation in Rumbeke (via DWA).

Het bluswater werd zoveel als mogelijk op de bedrijfssite vastgehouden (en uiteindelijk verwijderd naar daartoe vergunde verwerkers); via de eigen bluswatercapaciteit van het bedrijf alsook via bijkomende maatregelen genomen door de hulpdiensten (brandweer, adviseurs gevaarlijke stoffen, civiele bescherming):

- Er werden rioolafsluiters geplaatst op de bedrijfsriolering en de publieke riolering werd verderop op diverse plaatsen afgesloten.
- Er werd vrij snel beslist om over te schakelen van offensieve strategie naar defensieve strategie om hoeveelheid bluswater te verminderen.
- Er werden zandzakken voorzien op diverse plaatsen om het bluswater tegen te houden.
- Er werd externe opvangcapaciteit voorzien voor het bluswater.
- Er werden vacuümwagens voorzien voor het opzuigen van het bluswater en lossen in de externe opvangcapaciteit.

Controlemaatregelen i.f.v. bluswater genomen door de hulpdiensten:

- Er werden continu pH-metingen uitgevoerd op het opvangen bluswater (vanaf zondagmorgen 6u30 tot woensdagavond 17u). Deze metingen gaven een pH van 2 wat zeer corrosief is. Deze waarden rechtvaardigen dus de nood aan opvang van het bluswater.
- Er werden metingen uitgevoerd op het opvangen bluswater voor wat betreft de concentratie aan zware metalen (onder vorm van chroom VI). Deze gaven sterke schommelingen in de concentraties maar met hoge uitschieters (174.000µg/l). Gezien de norm in oppervlaktewater 5µg/l is voor Chroom VI en de acuut toxische concentratie voor bacteriën in een waterzuivering 500µg/l is, was de opvang van het bluswater duidelijk aangewezen.
- Er werden pH-metingen uitgevoerd stroomopwaarts in de publieke rioleringen (i.f.v. terugvloeit water door afsluiten) maar hier werden geen afwijkingen waargenomen.
- Er werden continu pH-metingen uitgevoerd op oppervlaktewater in de onmiddellijke omgeving van het incident; hier werden geen schommelingen waargenomen.
- Er werden metingen uitgevoerd op oppervlaktewater in de onmiddellijke omgeving van het incident en verder stroomafwaarts voor wat betreft de aanwezigheid van zware metalen (onder de vorm van Chroom en Nikkel). Deze resultaten waren zeer ongunstig ten opzichte van de geldende normering waardoor een captatieverbod werd uitgevaardigd. Deze resultaten wijzen er op dat vooral in het

begin van de brand toch een deel van het bluswater in oppervlaktewater is terecht gekomen.

- Er werd contact opgenomen met Aquafin om de trendcurves van de biologie (RWZI Rumbeke) na te zien. Deze vertoonde een licht negatieve afwijking de zondagmiddag wat er ook op wijst dat er in het begin van de brand bluswater via de DWA richting RWZI is gestroomd.

Door de VMM werden periodiek staalnames uitgevoerd op de waterkwaliteit voor de kritieke parameters (Chroom Cr VI en Cr o, Cyaniden CN t en Nikkel Ni o) (zie Bijlage 1). Deze vertoont een duidelijk dalend verloop van de waarden vanaf 11/10/2020.

- De waarden van CN t blijven overal beneden de milieukwaliteitsnorm vanaf 12/10/2020.
- De waarden van Ni o vertoonden op 23/10/2020 nog een éénmalige normoverschrijding op de Krommebeek, vermoedelijk als gevolg van de opruimingswerken.
- Op de Mandel en Leie bleven de concentraties voor zowel Ni o als Cr o vanaf 22/10/2020 beneden de kwaliteitsnorm en voor Cr o zelfs beneden de detectielimiet.
- Bij de staalnames van 26/10/2020 was er enkel nog een overschrijding van Cr t op de Leie te Oeselgem.

Op maandag 2/11/2020 is in overleg tussen de Stad Roeselare en de Vlaamse Milieumaatschappij op basis van de meetresultaten besloten dat er geen reden meer was om het captatieverbod nog aan te houden en werd aan beide provincies geadviseerd om dit op te heffen. Het verbod is vervolgens zowel in de provincie Oost-Vlaanderen als West-Vlaanderen opgeheven op 3/11/2020.

Waterbodem:

Wat betreft de waterbodemverontreiniging van de Mandel (waterloop onder beheer van de VMM) zijn de eerste analyseresultaten positief in die zin dat er geen bijkomende verontreiniging door het incident wordt vastgesteld ten opzichte van de reeds gekende bestaande waterbodemverontreiniging in de Mandel.

Lucht:

De rook/roet/zure gassen konden voor gezondheidsproblemen zorgen voor de mensen in het benedenwinds gebied. Acties i.f.v. rook/roet:

- Er werd een Be-Alert verstuurd richting benedenwinds gebied (+ bijsturing bij verandering windrichting): mensen moesten binnen blijven en ramen/deuren/ventilatie sluiten.
- Er werd via media opgeroepen om ventilatie uit te schakelen op de autosnelweg E403.
- Zure gassen die vrij kwamen bij de brand werden lokaal via een monitor op een elevator neergeslagen.

Controlemaatregelen i.f.v. rook/roet:

- Er zijn tijdens de brand luchtmetingen gebeurd benedenwinds tot aan het einde van de eigenlijke brand (11.30h zondagvoormiddag). Deze metingen gebeurden via meetbuisjes - Simultaantest 1 & 2 (Zoutzuur, Blauwzuur, Koolstofmonoxide, Ammoniak, Stikstofdioxide (nitreuze dampen), Zwaveldioxide, Chloor, Zwavelwaterstof, Koolstofdioxide en Fosgeen) en via elektrochemische cellen - CO en CO₂. Hierdoor kon het eventuele effect van de rook maximaal in kaart gebracht worden. De resultaten van deze metingen waren telkens onmiddellijk beschikbaar en alle testen waren negatief, wat uitwees dat er geen sprake was van een verhoogde toxiciteit. Verkleuringen in de eerste meetbuisjes, die concentratiemetingen weergeven, bleven gelukkig telkens uit waardoor er door de Adviseurs Gevaarlijke Stoffen kon geconcludeerd dat er geen extra beschermingsmaatregelen nodig waren voor de mensen in het benedenwinds

gebied dan diegene die al genomen werden (zie hierboven, zoals bij een andere brand). De metingen gaven de Adviseurs Gevaarlijke Stoffen het beeld dat de brandweer de rook/roet/gassen goed onder controle hadden. Prioritaire aandacht werd hierbij besteed aan de mogelijkheid tot het vrijkomen van cyaniden (blauwzuurgas) via de lucht. Aan de hand van deze metingen kon men vaststellen dat er geen cyaniden zijn vrijgekomen via de lucht die een bedreiging kon vormen voor bewoners in het benedenwinds gebied.

- Chroom- en nikkelwaardes in de rook konden niet gemeten worden door de hulpdiensten met de meetapparatuur waarover zij beschikken. Op vlak van rookgassen doet men metingen op referentieproducten die zo goed als in elke (industrie)brand voorkomen. Dit verklaart waarom men gemeten heeft op de hierboven aangegeven producten en verklaart eveneens dat men op die manier een inschatting kan maken van de mate waarin de bevolking blootgesteld wordt aan (eventueel schadelijke stoffen in) de rook. Samen met de informatie die er werd verzameld uit alle andere acties (bodestalen, roetneerslag, waterstalen, aard product, advies toxicoloog, ...) krijgt men een redelijk beeld van de mogelijke blootstelling die er geweest is.
- Er zijn bodem- en waterstalen genomen in het benedenwinds gebied om de depositie van zware metalen (onder de vorm van Chroom en Nikkel) via roet in kaart te brengen. De resultaten van deze analyses zijn gunstig in de zin dat er geen depositie is vastgesteld van Chroom III, Chroom VI en Nikkel (zie ook hieronder) en bevestigden dus het beeld verkregen via de luchtmetingen.

Bodem/water – depositie via de rookpluim:

Op basis van de windrichting werd door de crisiscel een 'rode zone' (zie kaartmateriaal in Bijlage 2) afgebakend waarbinnen roetdeeltjes en ander afval was terechtgekomen via de thermiek van de rookpluim. In, rond en voorbij deze 'rode zone' werden 14 stalen genomen van diverse regenwaterputten, zwembaden en grondwaterputten en geanalyseerd door de VMM. Ook werden 21 schraapstalen genomen van de bodem in, rond en voorbij deze 'rode zone' door een erkend bodemsaneringsdeskundige (aangesteld door de OVAM). Dit zou een representatief beeld moeten geven van de eventuele neerslag van zware metalen zoals onder meer chroom VI via de rookpluim. Het verste staalnamepunt lag op ongeveer 2,5 km.

- In eerste instantie werden gebruiksbeperkingen voorgesteld binnen deze rode zone voor gebruik van water (regenwater, grondwater, zwembadwater) en consumptie van groenten en fruit.
- De resultaten van de waterstalen zijn gunstig voor wat betreft een mogelijke verontreiniging door de brand. Parameters Cr, CN en Ni werden hierbij bekeken. Uit de analyseresultaten blijkt dat de stalen ruim voldoen aan de drinkwaternorm. Op basis van de analyseresultaten werd geoordeeld dat er geen gebruiksbeperkingen meer nodig zijn voor de omliggende put, regen- of zwembadwaters. De impact van de brand lijkt op dit punt beperkt.
- De resultaten van de bodemanalyses zijn eveneens gunstig. In het rapport van de bodemsaneringsdeskundige werd ter hoogte van geen enkel van de stalen de richtwaarde voor chroom of nikkel overschreden. Ter hoogte van geen enkel van de stalen wordt de 80%-waarde van de toetsingswaarde voor chroom(VI) overschreden. De hoogst geanalyseerde concentratie voor chroom(VI) bedraagt 0,65 mg/kg DS (Roeselare) en 0,58 mg/kg DS (Izegem). Bovendien wordt de strengste norm opgenomen in "het voorstel voor herziening bodemsaneringsnormen voor chroom" van februari 2010 (nl 3,7 mg/kg ds) niet overschreden.
- Op basis van deze analyseresultaten werd geoordeeld dat er geen gebruiksbeperkingen meer nodig zijn voor verder gebruik. Er werd tevens een beoordeling gemaakt van deze resultaten door het Agentschap Zorg en Gezondheid en Dr. Jan Tytgat, toxicoloog van KULeuven.

Bodem thv Belcroom, naburige bedrijven en openbaar domein:

Momenteel wordt door een andere bodemsaneringsdeskundige volop werk gemaakt van het onderzoek naar potentiële bodem- en grondwaterverontreiniging ter hoogte van het bronperceel Belcroom en de verspreidingspercelen van de naburige bedrijven en het openbaar domein. Hiervan zijn op vandaag nog geen resultaten gekend. Bovenop de bemonstering van de bestaande peilbuizen op het terrein van Belcroom en naburige bedrijven (geplaatst n.a.v. een reeds bestaande verontreiniging die nog moest gesaneerd worden) gingen nog extra bemonstering van de bodem en nieuwe peilbuizen worden geplaatst.

Bij Belcroom zelf werd veiligheidshalve in kader van de toepassing van de bodemschadegevallenprocedure (die snel handelen toelaat) op de meest risicovolle zones (groenzones waar bluswater in gestaan had) lokaal afgegraven om te vermijden dat er hierdoor bijkomende grondwaterverontreiniging zou optreden.

2. Voortgaande op de informatie van de VMM is geen zichtbare directe schade opgemerkt (vb. sterfte aan vissen). Er dient hierbij benadrukt te worden dat de Mandel al een waterloop is met mindere kwaliteit. Wat de gevolgen zijn voor het aquatisch leven op langere termijn zal worden opgevolgd door de VMM.

Een gevolg van het captatieverbod in de Leie is dat de Watergroep tijdelijk geen water kon onttrekken. Water uit de Leie wordt in normale omstandigheden na onttrekking behandeld om vervolgens gestockeerd te worden in de waterspaarbekkens van Kluizen.

Ook wordt momenteel nagegaan wat de eventuele schade is aan de openbare RWA-riolering (waar gecontamineerd bluswater met zure pH tijdelijk werd in vastgehouden) en wat eventuele schade is aan nutsleidingen.

3. Zie antwoord deelvraag 1 'water' en 'waterbodem', antwoord deelvraag 4 'waterbodem' en tabel in Bijlage 1.
4. Zie antwoord deelvraag 1 'waterbodem'.
5. Aangezien:
 - Belcroom een klasse-1-inrichting is vergund door de deputatie;
 - en er reeds een bodemsaneringsproject lopende was op het terrein van Belcroom (OVAM-dossier 12332);is de OVAM (dienst schadegevallen), gelet op artikel 75 van het bodemdecreet, bevoegde overheid voor de opvolging van dit bodemschadegeval. De bevindingen van de betrokken bodemsaneringsdeskundigen en de op te volgen stappen dienen gerapporteerd te worden aan de OVAM.

Andere betrokken Vlaamse agentschappen zijn De Vlaamse Waterweg (waterloopbeheerder van de Leie) en de Watergroep (zie deelvraag 2).

6. Er zijn representatieve staalnames in de bodem en in water (regen-, put- en zwembadwater) gebeurd, verspreid in en buiten de perimeter 'rode zone'. Deze resultaten werden geanalyseerd door de Vlaamse Milieumaatschappij, het Agentschap Zorg en Gezondheid en professor Dr. Jan Tytgat, toxicoloog van KULeuven. De informatie beschikbaar voor de veiligheidscel op vrijdag 23 oktober om 09.00 uur bevestigt:
 - De rook heeft geen chemische deeltjes verspreid over de perimeter. Een adviseur gevaarlijke stoffen van de brandweer bevestigt dat de perimeter niet acuut blootgesteld is. Op het moment van de brand voerde de brandweer al metingen uit en die waren negatief. Door het bluswater zijn de chemische deeltjes ter plaatse neergeslagen en meegespoeld naar de opslagplaatsen en rioleringen, die

nu grondig gereinigd worden. De rook van de brand was niet meer toxisch dan dat van een normale brand.

- De waterstalen van regenputten, zwembaden en grondwaterputten zijn gunstig. Hieruit blijkt dat de normen niet worden overschreden. De gemeten waarden van de vrijgekomen stoffen nikkel en chroom (ook Cr VI) werden vergeleken met de zwaarste parameter. De experts kwamen tot de positieve conclusie dat de norm voor chroom en nikkel niet overschreden wordt. De maatregel om dit water niet te gebruiken werd opgeheven. Dat betekent dat het water opnieuw gebruikt mag worden waarvoor het voor de brand diende.
- De experts interpreteerden de resultaten van de verschillende soorten bodemanalyses (voor wat betreft de depositie van Cr VI, Cr III en Ni via de rookpluim) als gunstig. De milieugezondheidsdeskundige van het Agentschap Zorg & Gezondheid gaf mee dat Chroom en Nikkel metalen zijn die maar zeer beperkt worden opgenomen door groenten. Deze metalen zijn enkel relevant bij sterk verhoogde concentraties, wat hier dus niet het geval is. De maatregel om geen groenten of fruit te consumeren uit eigen tuin werd opgeheven. Ook kippen ophokken is niet meer nodig. Zoals altijd het geval werd aangeraden om de groenten en fruit grondig te wassen voor ze te consumeren.

BIJLAGEN

1. [Meetresultaten waterlopen](#)
2. [Afbakening van de rode zone](#)